

İsmail Kavaz

ikavaz@setav.org

Karadeniz'de Doğalgaz Müjdesi

TÜRKİYE YERLİ ARAMA VE SONDAJ GEMİLERİYLE SON DERECE ÖNEMLİ BİR OPERASYON GERÇEKLEŞTİRMİŞTİR. SÖZ KONUSU KEŞİFLE BİRLİKTE MEVCUT DOĞALGAZ REZERV POTANSİYELİ YÜZ KAT ARTAN TÜRKİYE, YAPILACAK YENİ KEŞİFLERLE ENERJİ BAĞIMLILIĞINDAN KURTULARAK BÖLGESEL VE KÜRESEL GÜCÜNÜ PEKİŞTİRECEKTİR.

2 1 Ağustos'ta Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından "müjde" olarak paylaşılan keşif bir anda gündemin enerji ek-senine yönelmesine neden oldu. Sakarya Gaz Sahası olarak adlandırılan bölgedeki keşif sonucunda 320 milyar metreküp doğalgaz rezervi bulunduğu açıklandı. Karadeniz Ereğli'nin yaklaşık 170 kilometre kuzeyinde bulunan bu sahada yapılan keşif, şimdiki kadar Karadeniz'de bulunan en büyük doğalgaz sahası olarak nitelendirilmektedir. Bu bakımdan Türkiye yerli arama ve sondaj gemileriyle son derece önemli bir operasyon gerçekleştirmiştir. Dolayısıyla Türkiye artık arama-sondaj alanında önemli bir aktör haline geldiğini kanıtlamıştır.

Söz konusu keşifle birlikte Türkiye'nin mevcut doğalgaz rezerv potansiyeli yüz kat artmıştır. Böylece yıllardan beri dile getirilen Türkiye'nin doğalgazda neredeyse tamamen dışa bağımlı yapısı değişecektir. Türkiye'nin bugün elektrik üretimi ve enerji altyapısı bakımından sorunu kalmamıştır. Elektrik üretiminde yerli ve yenilenebilir kaynakların kullanım oranları tarihi rekor seviyelerindedir. Ayrıca boru hattı, petrol-doğalgaz depolama ve LNG yatırımları sayesinde Türkiye bu alanlardaki altyapı problemini çözmüştür. Dolayısıyla yeni dö-

nemle birlikte enerji sektörünün petrol ve doğalgaz arama-sondaj alanlarına yoğunlaşması gündemdedir. Böylece fosil yakıtlarda olan ithal kaynak bağımlılığının önüne geçilecek ve enerjide kendi kendine yeten bir Türkiye'nin önü açılacaktır. Sonrasında ise enerjide net ihracatçı konumuna gelen bir Türkiye hedeflenmektedir.

Geleceğin enerji denklemleri, kaynaklara sahip olma ve bu kaynakları piyasalara en uygun şekilde transfer etme konuları etrafında şekillenecektir. Türkiye, coğrafi konumu gereği transfer konusunda bariz bir avantaja sahiptir. Şimdi ise keşfedilen ve ileride keşfedilecek kaynaklarla birlikte ülkenin küresel anlamda var olan stratejik gücü pekişecektir. Türkiye'nin enerji alanında nihai hedeflerinden biri olan enerjide merkez ülke olma vizyonu, bu keşiflerin arttırılmasıyla birlikte daha sağlam bir zemine oturacaktır.

Karadeniz'deki Keşfin Ekonomik Değeri

Potansiyel ekonomik değeri yaklaşık 80 milyar dolar seviyesinde olan Karadeniz'deki doğalgaz keşfi, Türkiye ekonomisi üzerinde önemli bir baskı unsuru olan enerji harcamalarını önemli ölçüde azaltacak etkiye sahiptir. Bu keşifle beraber Türkiye ekonomisinin yumuşak karnı olan

cari açıktan kurtulma ve cari fazla verme noktasında kritik bir virajın eşliğinde olduğumuzu söyleyebiliriz.

Türkiye'deki en ciddi makroekonomik sorunlardan biri cari açıktır. Bu sorunun altında yatan temel unsur ise enerji harcamalarının fazla olmasıdır. Türkiye'nin toplam yıllık enerji faturası 40 milyar dolar civarındadır. İthal doğalgaza ödediğimiz tutar ise yıllık 12,5 milyar dolar seviyesindedir. Bu da cari açık sorununu derinleştirmektedir. Dolayısıyla 2023'te ekonomiye kazandırılması beklenen bu keşif, ülkenin kronikleşen cari açık sorununu çözmek adına önemli bir fırsat olarak değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra enerji, Türkiye'deki enflasyon bileşenlerinin ana parametrelerinden biridir. Son dönemde Covid-19 salgını ile beraber küresel petrol fiyatlarındaki azalma sonucu enerjinin enflasyon üzerindeki baskısı azalsa da geçmiş dönemlerde bu etki güçlü bir şekilde hissedilmekteydi. Türkiye kendi doğalgaz kaynaklarına sahip olması neticesinde bundan sonraki süreçte enerjinin enflasyon üzerindeki etkisini kontrol edebilme yetisine kavuşacaktır. Ayrıca yapılan keşfin üretim aşamasına geçip ekonomiye kazandırılması ile birlikte doğalgazın yoğunlukla tüketildiği konut, sanayi ve elektrik üretim sektörlerine olumlu katkı sağlayacağı açıktır. Bu keşif özellikle hane halkı ve endüst-

ri alanındaki nihai tüketicilerin doğalgaz ve elektrik faturalarında indirim olarak yansıyacaktır.

Bu Daha Başlangıç

2020'de küresel ölçekteki en büyük derin deniz doğalgaz keşfi olan Sakarya Gaz Sahası, Türkiye açısından bir ilk olsa da yeni sondajların habercisidir. Türkiye'nin yakın geçmişe kadar denizlerdeki arama ve sondaj faaliyetlerinde eksik kaldığı bir gerçektir. Özellikle 2017'de ortaya konan Milli Enerji ve Maden Politikası sonrasında bahsi geçen alandaki çalışmalar hızlanmıştır. Bugün Türkiye iki sismik araştırma ve üç derin deniz sondaj gemisiyle dünyanın en güçlü enerji filolarından birine sahiptir.

Doğu Akdeniz ve Karadeniz'de yoğunlaşan arama ve sondaj faaliyetlerinin devamı gelecektir. Zira bu bölgeler enerji kaynakları bakımından oldukça zengin bir jeolojik formasyondadır. Doğu Akdeniz'de Meis adasının güney batısı ve Girit adasının güneyinde önemli rezerv alanları bulunmaktadır. Karadeniz'de ise keşfedilen bölgedeki sondaj çalışmaları devam edecektir. Burada daha fazla gaz potansiyeli bulunduğu noktasında ümit verici açıklamalar gelmektedir. Bununla beraber Doğu Karadeniz'de Gürcistan sınırına yakın bölgeler olan Hopa ve Artvin açıklarında ciddi hidrokarbon rezervlerinin olduğu bilinmektedir. Hatta Dokuz Eylül Üniversitesi'nin envanterinde olan Koca Piri Reis sismik araştırma gemisi bugünlerde Doğu Karadeniz'de çeşitli arama faaliyetlerinde bulunmaktadır. Dolayısıyla Türkiye derin deniz arama ve sondaj alanında topyekun bir seferberlik halindedir.

Türkiye gelinen nokta itibarıyla derin deniz faaliyetleri bakımından önemli hamleler gerçekleştirerek bağımsız ve milli bir irade ortaya koymaktadır. Bu tutum Türkiye'ye son derece önemli kazanımlar sağlamıştır. Mülkiyetleri kendimize ait olan yerli ve milli enerji ekipmanları kullanarak gerçekleştirilecek keşifler,

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, helikopterden Fatih Sondaj Gemisinde incelemelerde bulundu. (21 Ağustos 2020)

Türkiye'yi enerji bağımlılığından kurtararak ülkenin bölgesel ve küresel gücünü pekiştirecektir.

Doğalgazdan Fazlası

Sakarya Gaz Sahası'nda gerçekleştirilen keşfin elbette ki ekonomik bakımdan bir değeri bulunmaktadır. Ancak bu keşif aslında politik, diplomatik ve stratejik açıdan bir çarpan etkisine sahiptir. Öncelikle bulunan bu gaz sahası neticesinde Türkiye'nin uzun yıllardır doğalgazda dış tedarikçilere olan yoğun bağımlılığı azalacaktır. Böylece iç tüketimin yerli kaynaklarla karşılanması katkı sağlamanın ötesinde sadece enerjide değil ekonomik ve siyasi bağımsızlık açısından da Türkiye'ye önemli bir manevra alanı kazandıracaktır. Bununla beraber bahse konu olan keşifle birlikte Türkiye açısından ciddi bir psikolojik bariyerin yıkıldığını söyleyebiliriz. Artık Türkiye'de özellikle fosil enerji rezerv alanlarının olmadığı söylemi geride kalmıştır. Dolayısıyla yapılan keşif bundan sonra gerçekleştirilecek olan arama ve sondaj çalışmaları açısından önemli bir motivasyon oluşturacaktır.

Öte yandan yapılan keşif sonucunda Türkiye'nin küresel doğalgaz piyasasındaki pazarlık gücünün arttığını söyleyebiliriz. Bilindiği üzere Türkiye doğalgaz ithal ederken birtakım uzun vadeli kontratlar yapıyor. Söz konusu kontratların 2021'de yaklaşık 18 milyar metreküp, 2025'te ise 38 milyar metreküp seviyesindeki kısmı sona erecektir. Dolayısıyla gerçekleştirilen keşif Türkiye'nin doğalgaz ithal ettiği ülkelerle oturacağı pazarlık masasında bir koz olarak öne sürülmesi bakımından

stratejik öneme sahiptir. Kısacası Türkiye sahada elde ettiği başarılarla birlikte masaya daha güçlü oturacaktır.

Bunun yanı sıra Türkiye artık enerji kaynaklarının üzerinden transfer edildiği transit bir ülke olmaktan ziyade enerjide kendi kendine yetebilen ve sonrasında ihtiyaç fazlası enerji kaynaklarını ihraç eden bir konuma doğru ilerleyecektir. Dolayısıyla ülkenin enerji bağımlılığı azalacaktır. Bunun da ötesinde enerji bağımsızlığının Türkiye'ye siyasi ve ekonomik bakımdan önemli yansımaları olacaktır.

Yakın geçmişe kadar Türkiye özellikle deniz alanlarında yaptığı arama ve sondaj çalışmalarını uluslararası enerji firmalarıyla ortaklaşa ve kiralama usulüne göre gerçekleştirmiştir. Milli Enerji ve Maden Politikası vizyonu ile birlikte bu alandaki dışa bağımlılığın önüne geçilmesi amacıyla yerli arama-sondaj filosu oluşturulmaya başlandı. 2012'de Türkiye'nin sadece bir sismik araştırma gemisi varken geldiğimiz noktada üç sondaj ve iki sismik arama gemisiyle bu alanda önemli bir atılım gerçekleştirilmiştir.

"Her arayan bulamaz ama bulanlar arayanlardır" sloganıyla başlatılan arama ve sondaj çalışmaları başarılı bir şekilde sonuçlandırılmış ve Karadeniz'de önemli bir gaz sahası keşfedilmiştir. Bu gaz sahasının keşfi Türkiye'nin özellikle Doğu Akdeniz'de gerçekleştirdiği arama ve sondaj faaliyetleri açısından itici bir güç oluşturacaktır. Ümit ediyoruz ki yakın zamanda Doğu Akdeniz'den de böyle müjdeli bir haber gelir ve Türkiye enerjide tam anlamıyla bir üst lige çıkar. **■**

Potansiyel ekonomik değeri yaklaşık 80 milyar dolar seviyesinde olan Karadeniz'deki doğalgaz keşfi, Türkiye ekonomisi üzerinde önemli bir baskı unsuru olan enerji harcamalarını önemli ölçüde azaltacak etkiye sahiptir.